

Foto: TI Norge

Av **Tor Dølvik**, spesialrådgiver i Transparency International Norge og medlem av Kommunesektorens etikkutvalg

Åpenhet, våkenhet og antikorrupsjon styrker demokratiforsvaret

– Korrupsjon kan infiltrere alle deler av samfunnet vårt, men bare dersom vi tillater det.

Slik åpnet statssekretær Joakim Sevrin Tranvåg Øren i Justis- og beredskapsdepartementet Anti-korrupsjonskonferansen i juni i år. Han viste hvordan trusselen øker, og korrupsjonen finner nye former.

Alle må gjøre en innsats for å hindre denne infiltrasjonen. Kommunene utgjør førstelinja i totalforsvaret, slik også totalberedskapsmeldingen framhevet.

Strategisk korrupsjon kan også true kommunene

I 2025 brukes økonomisk kriminalitet, strategisk eierskap og påvirkning som våpen i en global kamp om ressurser, makt og verdier. I praksis betyr slik strategisk korrupsjon at fiendtlige aktører kan forsøke å få fotfeste gjennom anskaffelser, eiendomskjøp eller politisk infiltrasjon. Kommunene kan være attraktive mål for slike operasjoner.

Antikorrupsjon blir dermed mer enn et internt kontrolltiltak – det utgjør en del av samfunnets sikkerhetsstrategi.

Eiendomskjøp i strategiske områder, utdelte anskaffelsesprosesser og mangel på innsyn i reelle eierstrukturer er blant risikofaktorene. Svakheter i kontrollmekanismene og begrenset kapasitet skaper rom for påvirkning som svekker institusjonene. I Norges totalforsvar trengs dermed kommuner som forstår, prioriterer og handler mot korrupsjon – som ikke slipper inn trusselen fordi ingen så den komme.

Hvordan er kommunenes motstandskraft?

En indikasjon framkommer i en undersøkelse fra Transparency International Norge (TI Norge) høsten 2024. Sju av ti svarte at de oppfattet at korrupsjon foregikk ofte eller av og til blant lokalpolitikere. Nesten hver fjerde hadde innrykk av at korrupsjon skjedde ofte.

Kommunal administrasjon kom bedre ut, med seks av ti som trodde korrupsjon forekom ofte eller av og til. Storingsrepresentantene kom litt bedre ut enn lokalpolitikere, mens oppfatningen var at statsbyråkratene i departementene var omtrent på nivå med kommunebyråkratene.

Domstoler, politi og helsevesenet kom best ut. Fra tre til seks prosent av befolkningen trodde at korrupsjon forekom ofte i disse institusjonene.

Undersøkelsen må tolkes forsiktig. Den forteller ikke hva som faktisk foregår i kommuner og fylkeskommuner. Og den tegner et annet bilde enn det kommunale ledere selv har fortalt i KS' jevnlig kartlegginger av uetisk atferd og korrupsjon. Der har de aller fleste svart at korrupsjon er et lite problem, men at det innenfor deler av det kommunale apparatet er en del som prøver seg med upassende forslag om favorisering. Kanskje kan vissheten om at mange prøver seg, også få folk til å tro at forsøkene fører fram? Uansett trengs det en tydeligere formidling ut til befolkningen av hva kommunene gjør i antikorrupsjonsarbeidet, slik at befolkningen får bedre grunn til å stole på førstelinja.

Europarådet skal se norske kommuner i kortene

Europarådets organ for å evaluere hvordan medlemslandene oppfyller konvensjonene mot korrupsjon (GRECO), skal i neste runde ta for seg lokale og regionale myndigheter. Da får vi også et bedre grunnlag for å vurdere norske kommuners sårbarhet sammenlignet med kommuner i andre land.

Kontroll- og revisjonsmiljøene i kommunene må ta inn over seg det nye trusselbildet og bidra til at det settes på dagsordenen. Med riktige verktøy, rett kompetanse og politisk forankring, kan de bli sentrale i å beskytte budsjetter og prosesser – samt i å styrke kommunenes rolle i demokratiforsvaret. ●

Øvrige kronikører:

Bidragstyttere fra KS
Kommunesektorens organisasjon

Foto: Riksrevisjonen

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
Riksrevisor

Foto: Kommunal Rapport

Agnar Kaarbø, politisk redaktør
i Kommunal Rapport

Foto: Revisorforeningen

Karen Kvalevåg, administrerende
direktør i Revisorforeningen